

דף יב.

עין משפט א.

ח"מ סימן קעב פעיף ז

ז. ח. בית שפתחו להצר סתום אם פרץ את פצימיו אין לו ד' אמות ומ"מ יש לו חלק בחצר ^ד מאחר שהיה לו שם פתח.

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן קסב פעיף ב

ב. מבואות המפולשים לדרך עיר אחרת. וביקשו בני המבוי לסותמן, בני העיר מעכבין עליהם ^ה אפי' שיש להם דרך אחרת לעבור משם.

עין משפט ה.

ח"מ סימן שעז פעיף א

א. מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונטלה ונתן לרבים מן הצד, מה שנתן נתן ^ו וזכו בו, ומה שנטל לא זכה בו.

* מצר ^ז שהחזיקו בו רבים ברשות ^ח אסור לקלקלו.

ח"מ סימן תיז פעיף ב

ב. אין מוציאין זיזין ומרפסות לר"ה ^ט אלא א"כ היו למעלה וגבוהים מגמל ורוכבו, וגם שלא יאפיל על גבי ר"ה ^י ואם רצה כונס לתוך

ד. דבסתירת פצימיו לא סילק אלא הד' אמות שלפני הפתח לפירוק משאו אך לא ביטל חלקו בחצר. סמ"ע ס"ק י"ז.

ה. כתב הסמ"ע בס"ק י' והוא שדרך המבוי קרוב יותר.

ו. רמב"ם סוף פי"ג מנזקי ממון ממשנה ב"ב צ"ט ע"ב, וכתב הסמ"ע דוקא בדרך שכל מי שרוצה ילך שם אפי' ממקומות דעלמא, אבל אם היה הדרך מיוחד רק לבני מבוי או עיר אחת בלבד, שאז ז' טובי העיר של אותה העיר יכולים להחליף אותו בדרך אחרת ומי ימחה בידם, ותנאם קיים וכ"ש דלא זכו בזה ובזה ע"ש.

ז. ושיעורו אין פחות מט"ז אמות רמב"ם שם, ועיין בתשובת הרשב"א סי' אלף קנ"ב כמה הוי חזקתן, ורשב"ם ב"ב ק' ע"א.

ח. משא"כ כשהחזיקו בו שלא ברשות, מיהו כל שהרבים מוחזקים בו עתה לפנינו טוענין להם ואמרינן שודאי ברשות החזיקו בו. סמ"ע ס"ק ב'.

ט. ממשנה ב"ב כ' ע"א, אבל במבוי יכול להוציאן מדעת בני המבוי משא"כ בר"ה שאין לו בעלים, וכתב ר"י דבמבוי מפולש דינו כר"ה והביאו הב"י.

י. כ"כ הרא"ש ולמדוהו מדין אילן ממשנה ב"ב כ"ז ע"ב.

שלו ומוציאו. כנס לתוך שלו הרי זה מוציא כל זמן שירצה אבל להחזיר הכותלים למקומם אינו יכול **ב** דכל מיצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו.

* ודוקא במקום שרבים דורסים בו אבל אם אין דורסים שם כגון שבנה שם איצטבה אע"ג דרבים מעבירים שם משאם יכול להחזיר **ל** הכותל למקומו.

עין משפט ו.ז. חו"מ סימן קכב פ"א

* א. בני מבוי כופין זה את זה לעשות לחי או **מ** קורה להכשיר טילטול בשבת. אבל דלתות אפי' אחד מהם מעכב **ב**, שאומר רצוני להכנס עם חבילתי עד פתחי.

ואף אם מסכימים כל בני המבוי לדלתות, בני ר"ה מעכבין לפי שפעמים דוחקים ונכנסים לתוכו **ב**.

* אפי' שבני המבוי הכריזו **ע** שכל מי שלא יערער יאבד זכותו ולא עירערו בני ר"ה עדיין יכולים למחות.

* מבואות הקטנים הפתוחים למבוי גדול שפתוח לר"ה יכולים לעשות דלתות על דעת כולם ובני ר"ה אינם יכולים לעכב עליהם **ב**.

כ. כר"י שם בגמ'.

ל. ב"י בשם רי"ו.

מ. תוספתא בב"מ פ"א משנה ט'. ורמב"ם בפ"ה משכנים הלכה י"ב.

וכתב הסמ"ע בס"ק א' דאו לחי או קורה ולא שניהם כמו שנשמע מלשון מר"ן השו"ע. וכמו שפסק בשו"ע או"ח סי' שס"ג.

ובמבוי מפולש שהכשירו בצורת הפתח צריכים לסייע בצורת הפתח. כמבואר באו"ח סי' שס"ד. **ג**. מרב ענן אמר שמואל. כ"ב י"ב ע"א.

ס. כיון שהחזיקו רבים הו"ל מצר שהחזיקו בו רבים שאסור לקלקלו. סמ"ע ס"ק ח'.

ע. אפי' הכריזו שיראו זכותם על נעילת הפתח לא מהני שמכריזים על זכות שאינם רשאים. סמ"ע ס"ק ה'.

פ. כ"כ הרא"ש ב"ב פ"א סי' מ"ד.

* י"א דאפי' פתוח לר"ה אם ניכר בראשו כמין פתח שיש לו פצימין ז' יכולין להעמיד לו דלתות.
או נתן להם המלך רשות להעמיד דלתות דינא דמלכותא דינא.

עין משפט ז.ט. חו"מ סימן קעא סעיף ג.

ג. דין דבר שיש בו חלוקה, היינו שאחרי החלוקה ישאר שמו עליו, כיצד כל חצר שאין בו ד' אמות על ד' אמות מרובעות חוץ מד' אמות של הפתחים שיש לכל אחד, אינה קרויה חצר. ואין בחצר כזו דין חלוקה ק. ובשדה בעינן שיהיה בה אחרי החלוקה כדי זריעת תשעה קבין לכל אחד ר. וגינה, כדי זריעת חצי קב, ופרדס כדי זריעת שלשה קבין.

במד"א בארץ ישראל אבל בכל וכיוצא בה אין חולקין את השדה עד שיהיה כדי חרישת יום ש' לזה ויום לזה. ואת הפרדס עד שיהיה בו לכל אחד כדי עבודת אדם אחד ביום אחד. ושדה שמשקים אותה ע"י אדם עד שיהיה בה כדי שימלא הפועל וישקה יום אחד לזה ויום אחד לזה.

* היה בו דין חלוקה ומכר אחד חלקו לשניים או הורישו לשני בניו ואין בו כדי חלוקה, אינן יכולים לעכב דלא עדיפי ממי שבא מחמתו ת.

* היו ד' שותפין ביחד ולשנים מהם יש להן דין חלוקה ולאחרים אין להם דין חלוקה, נוטלים השנים שיש להם דין חלוקה חלקם ונשארים

צ. רמב"ן ב"ב י"א ע"ב ד"ה אחד ונ"י שם.

ק. שם במשנה י"א ע"א, וברייטא י"ג ע"ב. ואם יש להם כדי חלוקה רק לשותף אחד אין בו כדי חלוקה יכול הוא לעכב את כולם מלחלוק. סמ"ע ס"ק ה'. ועיין בביאורים ס"ק ד'.

ר. וכל קב עשרים וארבעה ביצים.

ש. בגמ' ב"ב י"ב ע"א תלו שיעור חוצה לארץ בשיעור עבודת פועל ליום, שאין פועל נשכר לפחות מיום, אבל אם מגיע לכל אחד כדי פעולת יום וחצי חולקין שפועל נשכר לזה. סמ"ע ס"ק ח'. אבל לדעת הט"ז בכה"ג כל אחד נוטל כחרישת יום אחד והשאר ישאר בשותפות.

ת. ממרדכי בשם מהר"ם בסוף פרק השואל במציעא סי' שפ"ד.

האחרים * שאין להם דין חלוקה שותפים.

* שלשה שהיו שותפין בבית, ולשנים היה דין חלוקה ולשלישי לא היה דין חלוקה וקנה אחד מהשותפין חלקו של זה שאין לו בו דין חלוקה, אינו יכול לבטל החלוקה בטענה שבא מכח שאין בו חלוקה^ב, אלא כופה האחד את חברו וחולקים.

דף יב:

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן קעד סעיף ב

ב. הבכור שחלק עם הפשוט נוטל שני חלקים כאחד סמוכים^ג זל"ז. אבל היבם^ד שחלק עם אחיו בנכסי האב נוטל חלקו וחלק אחיו המת ע"פ הגורל וגם אם עלו במקומות שונים.

א. אבל אם אומר שצריך לשטוח בו פירות או לצרפו לשדה אחר שיש לו סמוך לזה שומעין לו גם לזה שאין לו בו דין חלוקה, שיכול לומר להם מה ראיתם להזיקני להשאר שותף עם הד' יותר מכס, משא"כ ברישא במכר אחד משני השותפין שאפי' בכה"ג חולקין, מהטעם דלא עדיף מגברא דאתית מחמתיה. סמ"ע ס"ק ט'.

ב. ממרדכי בסוף כתובות סי' רע"ז. ועיין בפעמוני זהב שהעיר על זה מסי' קע"ד סעיף ב' שפסק מר"ן בדין היבם שבא לחלוק שאינו נוטל שני חלקים במקום אחד, וכן פסק הרמ"א שם בסעיף ד' בד' אחים. ותירץ שכאן שכופין לחלוק צריך לתת לו כל חלקיו בצירוף כדי שלא יהיה לו פסידא ובלי זה אינו יכול לכופו לחלוק, וסיים שזו סברא אמיתית היא.

ג. מב"ב י"ב ע"ב. דהיינו שחולקים השדה לג' חלקים, וחלק האמצעי הוא של הבכור ממנ"פ, ויפילו גורל הבכור והפשוט על שני החלקים החיצונים, ואיזה שיעלה לגורלו של הבכור יטלנו סמוך לאמצעי שכבר זכה בו, ונלמד מהפסוק דכתיב "פי שנים" דמשמע שיהיה כחלק אחד והיינו סמוכים, ואפי' אם חלק האמצעי הוא טוב יותר, נוטל אותו הבכור עם חלק אחד מהקצוות בשומא, וכשאינו טוב יותר בלא"ה כופין אותו על מידת סדום. וביבם מיירי דוקא בטוב יותר ובה אינו נוטל בסמוך בעל כורחו של השני אבל כשאינו טוב יותר גם ביבם נוטל בסמוך מדין כופין על מידת סדום.

אבל הי"א שהביא הרמ"א הם הי"א שבסעיף א' דלא שייך מידת סדום בזה ומעמיד דוקא באינו טוב יותר. סמ"ע ס"ק י"א. ולפ"ז לדעת הרמב"ם גם בטוב יותר הבכור נוטל סמוך ובלי שומא.

ד. כרבא שם, והיינו שמת אביו ויבם אשתו, שנוטל חלקו וחלק אחיו המת, ואע"ג שהפסוק קוראו בכור, היינו לענין שנוטל ב' חלקים ולא לענין שיטלם יחד סמוכים. סמ"ע ס"ק י"ב. ואם החלקים שווים גם ביבם לדעת הרמב"ם נוטל סמוכים.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

* י"א דוקא שהיו החלקים שווים^ה אבל אם היה חלק יותר טוב מחבירו גם בכור אינו נוטל חלקיו ביחד, וה"ה לפשוט שהיה לו שדה במצר שדות החלוקה, אין שומעין לו לתת לו בצד המיצר שלו החלק הטוב.

עין משפט ג.ד.ה. חו"מ סימן קעד סעיף א

א. האחים שבאו לחלוק בשדה אחת אם היא שוה בערכה בכולה חולקין לפי מדה בלבד^ו, ואם אחד אמר תנו לי חלקי מצד זה שיהיה סמוך לשדה אחר שיש לי מכבר שומעין לו וכופה על המעכבו משום מדת סדום.

* וי"א דאין שומעין לו^ז אלא מעלה בדמים עד שיתרצו חביריו. וי"א הוי ספק וכל דאלים גבר.

ואם היה חלק מהשדה טוב יותר או קרוב לנהר יותר וחלקה השני פחות טוב ושמו אותה ואמר אחד תנו לי בשומא חלקי מצד זה שיש לי שדה אחר אין שומעין לו אלא נוטל בגורל.

ואם אמר תנו לי בשומא^ח מצד זה בחלקו הרע של השדה כדי שיהיה סמוך לשדה האחר שלי בזה שומעין לו.

* ב' שדות שוות ואחד אומר נחלוק כל שדה בנפרד והשני אומר נחלוק שדה כנגד שדה שומעין לאחרון אבל אם שדה אחת טובה אפי' בצד אחד יותר מהשניה או שאחד יש לו מיצר מצד השדות חולקין כל שדה

ה. הרא"ש ב"ב פ"א סי' מ"ו, מ"ח. וכ"כ המגיד משנה בשם שאר המפרשים, ולפ"ז לדעה זו אפי' בשווים ביכם אינו נוטלם יחד. סמ"ע ס"ק י"א.

ו. רמב"ם פ"ב משכנים הלכה א' מב"ב י"ב ע"ב.

ז. טור בשם הרא"ש בב"ב פ"א סי' מ"ו. אלא חולקים בגורל ואם יפול הגורל לזה בין שתי השדות יצטרך ליתן לו דמים יקרים ואין זה מדת סדום. סמ"ע ס"ק ד'.

וכתב הסמ"ע דאם פיקח הוא יאמר להם לפני החלוקה אני אתן בה יותר משוויה במקצת כו"כ, והם לא ירצו אותה והוא יקח אותה בסמוך לו.

ח. בסמ"ע בס"ק ז' הגירסא בשו"ע בלא שומא וכן הגירסא ברמב"ם. וכתב דאפי' אמר זה בלא שומא שומעין לו ואין השני יכול לומר איני רוצה מתנה דשונא מתנות יחיה כיון שעושה לטובתו אין בכך שונא מתנות.

לשנים ט.

ט. כתב הש"ך בס"ק ג' דלדעת הרמב"ם בסעיף א' צריך לתת לו כל השדה שבצד המיצר שלו וכאן הטור איירי לדעת ר"ת.